

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2315 AA DEN HAAG

T.a.v. M.C.G. Keijzer, T. van Ark, S van Veldhoven–van der Meer en alle leden van de Tweede Kamer.

27 november 2020

Betreft: reactie Stichting Stop5GNL op Kabinetsreactie Gezondheidsraad advies 5G met kenmerk DGBI-DE / 20266027

Geachte Voorzitter,

Hiermee reageert Stichting Stop5GNL op de Kabinetsreactie m.b.t. het advies 5G van de Gezondheidsraad van 2 september 2020.

Het advies van de Gezondheidsraad luidt letterlijk o.a. als volgt:

- 1: 'Schade aan de gezondheid door zenderstraling is mogelijk'.
- 2: 'De grenswaarden in de ICNIRP adviezen', die tot op heden bepalend waren voor de GR, zijn mogelijk te hoog. Hierdoor kan niet meer worden uitgesloten 'dat blootstelling aan 5G onder de ICNIRP-adviezen schade berokkent'.

In het advies onderscheidt men drie gradaties:

1. Het GR-advies spreekt nadrukkelijk over 'waarschijnlijk' t.a.v. kanker, verminderde mannelijke vruchtbaarheid, slechtere zwangerschapsuitkomsten, geboorteafwijkingen en veranderingen in elektrische activiteit in de hersenen door blootstelling aan radiofrequente elektromagnetische velden.
2. Niet uit te sluiten is de correlatie wat betreft overige biologische ontregelingen.
3. Genegeerd wordt een derde groep van gezondheidsklachten zoals concentratieproblemen, oorsuizen en huidirritaties. Er zijn namelijk 2 publicaties die geen correlatie aantonen en de Gezondheidsraad laat die zwaarder wegen dan de vele andere publicaties die deze correlatie wel aantonen, zie p. 21. Men acht het 'zeer wel mogelijk' dat het regelmatig gebruik van een smartphone kan leiden tot hoofdpijn, slapeloosheid, concentratieproblemen, oorsuizen en huidirritaties.'

Na grondige analyse van 800 wetenschappelijke publicaties doet de Gezondheidsraad, in schril contrast met de eigen bevindingen, vier aanbevelingen aan de Tweede Kamer:

1. Doorgaan en monitoren.
2. Meer onderzoek doen.
3. 'Voorlopig 26 GHz niet in gebruik nemen.'
4. Voorzorg toepassen en blootstellingen zo laag 'als redelijkerwijs' mogelijk houden.'' 'Zo laag als redelijkerwijs mogelijk' ontbeert ieder kader en is een kleurloze uitspraak die tot niets verplicht.

De geselecteerde 800 onderzoeken die de Gezondheidsraad heeft geraadpleegd, zijn echter niet representatief voor de vele publicaties die beschikbaar zijn. De selectieprocedure lijkt onderhevig te zijn geweest aan een zekere vooringenomenheid, die voortkomt uit het vasthouden aan een reductionistisch natuurkundig paradigma, volgens welke uitsluitend inductie en warmteopwekking relevant worden geacht. Deze tunnelvisie leidt tot ernstige gezondheidsrisico's voor de volksgezondheid. Het is hoog tijd dat de Gezondheidsraad een bredere visie op de problematiek aanvaardt. Onafhankelijke wetenschappers benadrukken dat het totaal van alle onderzoeksresultaten in hoge mate noopt tot voorzorg regelgeving alsmede tot reductie van de mate waarin burgers worden blootgesteld aan zenderstraling.

De frequenties zijn al jaren in gebruik

Maar hebben ze inderdaad niet geleid tot gezondheidsklachten? Volgens TNO-onderzoek *1 ondervindt minstens 3% van de bevolking klachten reeds bij 2G, 3G en 4G. Dat gaat om een half miljoen burgers. Met de komst van 5G zal het aantal huidproblemen naar verwachting exponentieel toenemen. *2

“De strengste limiet is 28 V/m”

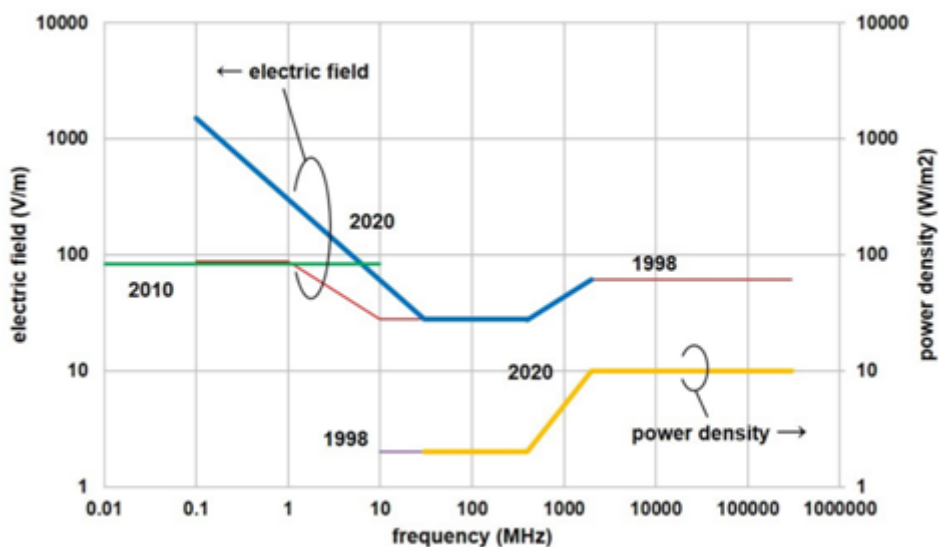
Deze limiet komt neer op een maximaal toegestane blootstelling van ruim 2 miljoen $\mu\text{W}/\text{m}^2$.

Vanaf 1200 MHz geldt bovendien een limiet van 61 V/m (afbeelding 1).

$27,5 \text{ V/m} = 2.000.000 \mu\text{W}/\text{m}^2$.

$61,400 \text{ V/m} = 10.000.000 \mu\text{W}/\text{m}^2$.

Dit zijn absurd hoge limieten, als men weet dat bouwbiologen voor de slaapkamer maximaal 1 $\mu\text{W}/\text{m}^2$ adviseren en voor de overige woonruimtes maximaal 10 $\mu\text{W}/\text{m}^2$ (afbeelding 2).

Afbeelding 1

► SBM 2015

De bouwbiologische norm SBM 2015 geeft richtlijnen voor de interpretatie van niveau's van meetbare factoren die van invloed zijn op ons leefmilieu. Voor elk type belasting geeft deze norm vier niveau's aan:

- streefwaarde** : op dit niveau is er gegarandeerd geen effect op het menselijk lichaam
- zwak** : alleen hooggevoelige mensen hebben hier mogelijk last van
- sterk** : is vanuit bouwbiologische visie onacceptabel. In de regel dient hier gesaneerd te worden, omdat hier gezondheidseffecten zijn aangetoond
- extreem** : deze waarden vereisen consequente en snelle sanering

Elektrische wisselvelden (laagfrequent)

Veldsterkte	V/m	< 1	1..5	5..50	> 50
Lichaamsspanning	mV	< 10	10..100	100..1000	> 1000

Afbeelding 2

26 GHz

De Gezondheidsraad adviseert de 26 GHz-frequentie voor 5G nog niet in gebruik te nemen, omdat zij constateert dat er zo weinig onderzoek is naar de 26 GHz-band dat er helemaal geen conclusie kan worden getrokken. Desalniettemin wordt op basis van een (omstreden *3, 4 + 5) blootstellingslimiet geconcludeerd dat er geen reden is om aan te nemen dat 26 GHz tot gezondheidsschade zal leiden.

Wat betreft 26 GHz en 60 GHz: er is wel wetenschappelijk onderzoek *6 uit Rusland rondom deze zgn. millimeter waves, en reeds een lange lijst van schadelijke effecten hiervan.

Het Kabinet belooft in te grijpen als er toch schade blijkt te ontstaan

Belangrijke vragen hierbij zijn:

Via welke toetsingscriteria wordt bepaald/dient aangetoond en/of aannemelijk gemaakt te worden dat de betreffende schade inderdaad (mede) veroorzaakt is door de elektromagnetische velden? Wordt hierbij ook gekeken naar schade aan het ecosysteem? Zo ja, hoe wordt deze schade vastgesteld? De adviesorganen van de regering (Gezondheidsraad, ICNIRP, Kennisplatform EMV) hebben naar eigen zeggen nooit onderzoek gedaan naar de effecten van straling op dieren en planten.

De hamvraag: wie is verantwoordelijk?

Één van de belangrijkste onderdelen binnen de Warenwet is de algemene productveiligheid. Zie artikel 2 van het 'Warenwetbesluit algemene productveiligheid' *7. *"De producent is verantwoordelijk voor de veiligheid van de producten en moet de juiste informatie geven aan de consument over het product. Bijvoorbeeld over de mogelijke risico's."*

De Rijksoverheid draagt (mede) de verantwoordelijkheid voor een schone, gezonde en veilige leefomgeving. *8

Een penibele situatie, temeer daar verzekeringsmaatschappijen inmiddels te kennen gegeven hebben elke aansprakelijkheidsdekking uit voor claims die "direct of indirect voortvloeien uit, geheel of deels het gevolg zijn van elektromagnetische velden, elektromagnetische straling, elektromagnetisme, radiogolven of -storing" uit te sluiten. *9

Conclusies uit het Gezondheidsraad-advies

In het rapport van de Gezondheidsraad zijn twaalf biologische processen afzonderlijk getabelleerd waarvan er negen tot de conclusie "mogelijk ongunstig effect" leiden:

1. De gevonden effecten zijn een aanwijzing dat radiofrequentie elektromagnetische velden de potentie kunnen hebben tot gezondheidsschade te leiden, maar er zijn geen bewijzen gevonden dat de gezondheid daadwerkelijk geschaad wordt.
2. De commissie concludeert dat zowel gunstige als ongunstige effecten van blootstelling aan radiofrequente elektromagnetische velden op het gedrag niet zijn uit te sluiten.
3. De commissie concludeert dat voor de frequentiegebieden 700-2200 MHz en 2,2-5,0 GHz zowel gunstige als ongunstige effecten van blootstelling aan radiofrequente elektromagnetische velden op cognitie mogelijk zijn.
4. De commissie concludeert dat blootstelling aan radiofrequente elektromagnetische velden een effect kan hebben op de signaaloverdracht in de hersenen.
5. De commissie concludeert dat blootstelling aan radiofrequente elektromagnetische velden effect kan hebben op de elektrische activiteit in de hersenen. Voor het frequentiegebied 700-2200 MHz is de conclusie dat een effect waarschijnlijk is, maar dat het niet duidelijk is of de effecten gunstig of ongunstig zijn.

6. De commissie concludeert dat in sommige onderzoeken een verhoogd niveau van neurodegeneratie is gevonden, maar dat de gebruikte eindpunten nogal uiteenlopend zijn. Voor het frequentiegebied van 700-2200 MHz is de conclusie dat effecten mogelijk zijn.
7. De commissie constateert dat voor de frequentiegebieden 700-2200 MHz en 2,2-5,0 GHz effecten op de expressie in de hersenen van genen die tot ongunstige gezondheidseffecten kunnen leiden,
8. De commissie concludeert dat er zowel ongunstige als gunstige effecten zijn gevonden van blootstelling aan radiofrequente elektromagnetische velden op het bloed. Voor de frequentiegebieden 700-2200 MHz en 2,2-5,0 GHz is de conclusie dat een effect mogelijk is.
9. De commissie constateert dat voor de frequentiegebieden 700-2200 MHz en 2,2-5,0 GHz een verhoogd niveau van oxidatieve stress effect na blootstelling aan radiofrequente velden mogelijk is.

Ad. 9: Het betreft 42 onderzoeken naar oxidatieve stress waarvan er 31 op een ongunstig effect wijzen. De kwalificatie 'waarschijnlijk' zou hier dan ook meer op z'n plaats zijn. Overigens is oxidatieve stress de belangrijkste maat, omdat algemeen erkend wordt dat deze ten grondslag ligt aan de meeste degeneratieve ziekten, waaronder kanker.

Dit alles in overweging nemend acht Stichting Stop5GNL het onbegrijpelijk dat het Ministerie van EKZ deze conclusies als "sein veilig" interpreteert.

Samengevat komt de Stichting Stop5GNL tot de volgende adviezen:

1. De zeer omstreden ICNIRP-richtlijnen van nu af aan niet meer te volgen.
2. De richtlijnen te herzien op basis van biologische ontregelingen en non-thermische effecten op de mens en de natuur.
3. De bevolking te informeren hoe om te gaan met deze risicovolle, draadloze technologie.
4. De zenderstraling in Nederland drastisch te beperken, in het bijzonder in openbare gebouwen/scholen/ziekenhuizen en plaatsen waar ouderen verblijven.
5. Het ALARA-principe (As Low As Reasonably Achievable) toe te passen alsmede het nieuwe ALATA principe (As Low as Technically Achievable).
6. Het in kaart brengen en monitoren van de menselijke gezondheid en het ecosysteem.

Stichting Stop5GNL verzoekt de verantwoordelijke bewindslieden met klem de morele en parlementaire verantwoordelijkheid te nemen ten aanzien van de gezondheid van de Nederlandse bevolking en een beleid te voeren dat passend is bij de ernst van de problematiek.

Namens de Stichting Stop5GNL,

Drs. Ing. J. G. van Gils

E: Info@stop5gnl.nl - KvK 76409775 - <https://www.stop5gnl.nl/>

Voetnoten

1. https://www.youtube.com/watch?v=chPNVDIX1BY&ab_channel=StralingThuis (vanaf 0:17 min.)
2. https://www.hugoschooneveld.nl/pdf_bestanden/pdf_blogs/Blog_5G_Geen_garantie_op_gezonde_toekomst.pdf
3. <https://klaus-buchner.eu/wp-content/uploads/2020/06/ICNIRP-report-FINAL-19-JUNE-2020.pdf>
4. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7405337/?fbclid=IwAR1RzQ9lcrjyda5grWZfnlNQQBtTw0zRc0mk1OcXz73zPhvL1NIFDcoBJ10>
5. <https://stopumts.nl/doc.php/Artikelen/12476/Wetenschap%20verdeeld%20over>
6. <https://mdsafetech.files.wordpress.com/2019/02/biological-effects-of-millimeter-wavelengths.-zalyubovskaya-declassif-by-cia-1977-biol-eff-mm-waves.pdf>
7. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0006158/2020-06-09>
8. [https://magazines.rijksoverheid.nl/ienw/veiligheid-en-risicos/2017/01/inleiding#:~:text=De%20Rijksoverheid%20is%20\(mede\)%20verantwoordelijk,veilig%20zijn%20%C3%A9n%20veilig%20voel en.&text=Ook%20in%20nieuwe%20situaties%20of,overheid%20daar%20alert%20op%20zijn](https://magazines.rijksoverheid.nl/ienw/veiligheid-en-risicos/2017/01/inleiding#:~:text=De%20Rijksoverheid%20is%20(mede)%20verantwoordelijk,veilig%20zijn%20%C3%A9n%20veilig%20voel en.&text=Ook%20in%20nieuwe%20situaties%20of,overheid%20daar%20alert%20op%20zijn)
9. <https://www.jrseco.com/nl/lloyds-verzekeringsmaatschappij-dekt-geen-gezondheidsschade-door-elektromagnetische-straling/>